

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any III.—TARRAGONA, 25 Desembre de 1915.—Núm. 121.

BIBLIOTECA PÚBLICA

TARRAGONA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Rambla de Sant Joan, 50, baixos

TELÉFON, 255

Els treballs se publiquen baix la responsabilitat de llurs autors. No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals.

En Macià a Barcelona

La conferència

Bona estona abans de donar el senyor Macià la seva conferència la sala d'actes del Centre Autonomista de Dependents estava completament atapeïda, no poguent-se donar un pas per enlloc. Estaven també atapeïts tots els llocs que donen accés a la Sala. La gentada era doncs extraordinària.

Al fer la seva entrada a la sala, el senyor Macià fou objecte d'una ovació delirant. Tot seguit prengueren seint la presidència que la formaven el senyor Puig i Esteve, president del Centre; Daniel Roig i Pruna pel Centre Nacionalista Republicà; Dr. Martí Julià per l'Unió Catalanista i els expresidents d'aquesta entitat don Manuel Folguera i Durán i don Antoni Sunyol. Per l'escenari estaven repartides altres moltes representacions. Una estona començada la conferència aparagué el diputat per Barcelona en Pere Coromines.

A dos quarts de dotze començà la conferència.

Començà el senyor Puig i Esteve explicant l'objecte de la mateixa que l'havia organitzada el Centre Autonomista de Dependents per rendir un homenatge a en Macià.

Aquest començà agraint les paraules de Puig i Esteve i els aplaudiments que'l públic li acabava de tributar que destrueixen—digué—la llegenda de que'ls pobles no son agraits.

La meua actuació i els meus actes han trobat en vosaltres un sentiment que mai podré agrair prou.

Els que som representants d'una nació com la catalana exigeix que's deixem endarrera tots els convencionalismes i es deu renunciar a tot davant l'interès de Catalunya. Compendreu doncs el motiu de la meua renúncia de diputat.

Després de dir que cada poble necessita els seus medis de defensa per prevenir-se d'un atac de l'enemic, passa per comentar la tasca que feu en Cánovas respecte de la creació de la defensa espanyola. Recorda que quan l'any 1835 els Estats Units acordaren construir una esquadra, Espanya no's preocupava per a res per conservar les seves colònies, les quals l'anaven aborrint més a conseqüència de l'obra funesta que els representants espanyols allí hi realitzaven. Vingué l'any 1891 quan la guerra amb els Estats Units Espanya es gastà 50 mil milions enviant allí 250 mil soldats i l'esquadra sense cap plan ni cap estratègia, conduint-nos així al més gros desastre.

Vingué en Maura al poder i volgué reorganitzar la marina per aconseguir «l'estatu quo» al Mediterrà i fixà 250 mil milions que deurién gastar-se en vuit anys per fer-se aquesta reorganització. El ministre de Marina presentà un projecte del tot desafortunat, demostrant que no coneixia la situació d'Espanya ni la seva conveniència en els seus medis de defensar les seves costes. Aquest projecte amb mires atraçades, proposava la construcció de 3 cuirassats. No n'hi havia necessitat perquè no teníem ja colònies i per lo tant en aquest punt estarem sempre per desota d'Itàlia i França. Vaig estar quinze dies mirant de convencer al ministre de elements no hi hauria cap barco que passés per Gibraltar. Me vaig trobar sol, no fent cas ningú de lo que jo deia. Arribaren a dir que els submergibles eren juguines de l'experiència. Ja veieu quines juguines son en aquesta guerra! (Grans aplaudiments).

En Maura escolta la meua opinió i hem promès construir un submergible que costaria uns 3 milions de pessetes.

Peró vingué la guerra del Marroc i amb motiu

d'ella es produeix la revolta de 1909. Cau en Maura i ja no's parla més d'aquell projecte.

El ministre vinent, general Pidal, torna a presentar a les Corts un projecte per construir cuirassats que deia costarien uns 200 milions quan en realitat en costaven 1.500, enganyant-se miserablement al país.

Jo endevinava la guerra i veia que ens trobaríem desarmats davant d'ella, com en efecte passa. D'aquest estat de coses en son responsables els Governos i els ministres de Marina.

Si a l'esclatar aquesta guerra ens haguéssim trobat preparats no hauríem hagut de declarar aquesta neutralitat fins a canvi potser d'alguna concessió. (Aplaudiments).

Amb el tractat de França de 1904, Espanya té d'intervenir al Marroc. Ja recordeu els desastres que ha tingut aquesta campanya. I tot per l'ineptitud del general Linares que portà allí a gent sense instrucció militar i completament desmoralitzada, demostrant, amb això, que no sab com se fan les guerres colonials. Totes aquestes guerres deuen estar preparades per a ser èxits; d'altra manera sempre són fracasos.

Respecte de Romanones i en Dato, veritablement no valdria la pena de que en parlessim. (Grans aplaudiments i rialles).

En Dato, home molt mitjà, fou cridat al poder, els idonis el feren jefe i en un acte que organitzaren perquè senyalés orientacions es limità a donar les gràcies pels elogis que li havien tributat. (Rialles).

En 1914, després de la guerra, baix promesa seva de que després presentaria els projectes econòmics, les minories accediren a aprovar el pressupost sense discussió a fi de reorganitzar l'exèrcit. Va tancar les Corts per vuit mesos, faltant a la paraula donada. Obre novament el Parlament i torna a presentar projectes militars abans dels econòmics, quins resultats no's devien veure fins després de vuit anys. Això ja era una burla que no's podia tolerar! En Romanones fou el primer en rompre el foc contra el Govern i diuen que va fer un discurs sincer. No va confessar un error, però va parlar d'immoralitat; això per més cinisme! En Burrell digué que reduïts els gastos del ministres en un 25 per 100 aquests no se'n ressentirien. En Romanones digué que'l fet de que s'aprovés un projecte per les Corts, no volia dir que's portés a la pràctica. I ell ha sigut varies vegades ministre i president del Consell! (Grans aplaudiments). Un dia, en un banquet, va dir que es necessitava pujar al poder per a servir als amics! (Més aplaudiments).

Es pot parlar de problema d'Espanya. (Varies veus: No!) No se'n pot parlar perquè és molt fondo. S'han d'escombrar tots aquests homes que embruten el país. (Ovació). Aquests homes diuen que tenen l'opinió al seu costat però no és veritat: hi tenen el pressupost, la confiança de la corona. Però si aquesta no diu res davant de la ruïna d'Espanya quin remei ens toca que escombrar tots els obstacles? (Ovació).

Si vingúés una guerra, hauríem de demanar a l'enemic que s'esperés tres mesos per lliurar la primera batalla degut a la falta de municions; per lliurar la segona, se n'haurien d'esperar tres mesos més. (Grans rialles i aplaudiments).

Davant d'aquest estat de coses, vaig renunciar l'acta creient que era lo millor que podia fer. Ho vaig fer pensant amb Catalunya.

Puc haver-me equivocat, però això no vol dir que no reconegui el meu error. A la fi tots som catalans i algún dia o altre ens trobarem tots units.

Vaig a explicar la meua actitud davant dels meus companys catalans de Parlament. Jo sempre he estat partidari de l'unió de tots els catalans. Va venir l'Assamblea del dia 10 d'octubre i Catalunya va presentar unes demandes convençudes de la seva força. No vaig anar a l'Assamblea però si a la manifestació adherint-m'hi per lo tant. Dels balcons de Casa la Ciutat se va dir que si el Govern no atenia aquelles peticions, els parlamentaris renunciarien l'acta i farien si convingués la revolució. Això ho vaig creure contraproduent perquè dubtava de que's fes i seria causa de desilució entre'ls catalans. Però això jo no podia tolerar-ho i vaig presentar la meua renúncia al Parlament. I no renunciaria una acta per Catalunya, sinó cent! (Aplaudiments).

Procurem salvar-nos nosaltres que tal vegada volguent salvar a tots ens arrastraríem a la seva sort. Treballem amb fe i amb entusiasme i ja dic, procurem salvar a Catalunya, tot mirant que ella salvi a Espanya! (Grossa ovació).

El públic de peu dret l'aplaudí i el victorejava. L'himne nacional «Els Segadors» ressona potent per la sala. El públic va abandonant la sala pacíficament.

Un numerós grupo s'espera al carrer i al sortir en Macià per assistir al banquet l'acompanya fins al Mundial aplaudin-lo.

El banquet

Al Mundial Palace se celebrà el banquet que la Unió Catalanista havia organitzat en honor de Francesc Macià. Prengueren seient en varies taules 200 comensals, entre els qui havia molts representants del districte de Les Borges.

Ocuparen la presidència els senyors Macià, Martí Julià, Folguera i Durán, Antoni Sunol, Puig i Esteve, Pla i Armengol, Gran i Sala, Bas i Socias i Serra Moret.

Acabat l'àpat el senyor Pla i Armengol donà compte de les adhesions rebudes.

Inicià els brindis el doctor Martí Julià el qual analitzà la transcendència de la renúncia de Macià que s'aparta del caràcter de moltes altres renunciacions d'actes que s'han fet. Critica que'ls demés diputats catalans no hagin imitat el gest de Macià i no tornant a Catalunya amb les Corts tancades i sense haver conseguit res i amb l'acta al braç.

Digué que en Macià era l'únic representant de Catalunya. En la conferència, afegí, renuncià a parlar de Catalunya perquè li trocejava el cor veure les divisions dels partits. El nostre poble, afegí, no te dret a queixar-se dels seus parlamentaris, perquè ell no ha sapigut escollir els homes. De que li serveix al poble el sufragi universal sino per a fer aquesta selecció?

Demana l'unió de tots els catalans per combatre l'enemic, per quina consecució, digué, ha treballat sempre l'Unió Catalanista.

Acaba fent un elogi del patriotisme dels pobles que lluiten en la present guerra, que tots van units per a defensar el seu territori i la seva independència, dedicant un paragraf a la heroica França.

Fou molt aplaudit en diferents passatges. En Puig i Esteve digué que el Centre Autonomista de Dependents no dona lliçons, sino que escolta i apren i treballa per la consecució de les nostres llibertats.

Molts aplaudiments.

En Folguera i Durán diu que'ls governants són els que sempre han procurat més amb la seva obra la desintegració d'Espanya. Al·ludí les paraules de Macià comentant la guerra amb Cuba, afirmant que no era solament l'element militar que era antipàtic

als cubans, sinó l'element civil que expoliava les seves riqueses.

Procurem salvar-nos nosaltres, afegim, que les altres regions ja imitarán el nostre exemple, que això tenen homes de talent per a comprendre-ho. No hi tenim cap dret a ésser tutors de les altres regions.

Diu que en Macià no deu renunciar l'acta, puig tant si vol com no, Catalunya li donarà la seva representació. Es mostra partidari de que aquesta es seleccioni procurant que siguin bons patricis, a fi de presentar-se al Parlament per a plantejar el problema català tot d'un cop, no a miques com ara. Si no se'ns até, els diputats, que's retirin, pero que no trobi mai el Govern diputats que no siguin aquells que li plantegin sempre la qüestió catalana.

Ataca a en Royo Villanova que ha malparlat de la nostra llengua. I no obstant, cap diputat protesta al Congrés d'aquelles injúries, esperant potser els projectes econòmics que no han vingut. I en Romanones ha nomenat director de primera ensenyança a en Royo Villanova, significant això una burla a Catalunya.

Acaba tributant un elogi al Centre Autonomista de Dependents i donant un visca a tots els diputats com en Macià i un visca Catalunya! que fou contestat per tots els reunits.

El discurs den Folguera fou aplaudit repetides vegades i en alguns passatges amb molt entusiasme.

L'Anton Suñol diu que està tant compenetrat amb lo que ha dit en Folguera que no té cap paraula que afegir. (Aplaudiments).

En Macià, que fou saludat amb una ovació, digué que agràcia l'homenatge que guardarà a la memoria sempre i més quan li tributa el cap i casal de Catalunya, per la que donarà tot lo que és. Comenta els discursos dels senyors Martí i Julià i Folguera i Durán i parlant den Royo Villanova diu que aquest senyor no deu saber que la llengua de que malparla és la que parlaren els homes que més de quatre vegades salvaren batalles en favor dels castellans en la lluita contra els afarbs; que es la llengua que parlaven les tripulacions de la marina catalana que obtenia tants éxits al Mediterrà. En canvi fa tres segles que els que malparlen de la nostra llengua son els que tants fracassos han tingut al mateix mar.

En Folguera i Durán, afegim, ha dit que's devia anar al Parlament per plantejar el nostre problema; si fos amb aquesta condició no tinc cap inconvenient en tornar-hi junt amb els demés companys. D'allà me'n vaig anar perquè'm feia fàstic; hi tornaré si hem d'anar-hi en so de guerra.

Si no és per plantejar aquesta qüestió de vida o mort, no tornaré al Parlament encara que'l poble me doni la seva confiança.

Acaba demanant a les joventuts catalanistes que si arriba el moment de necessitar-los estiguin disposats a tot.

Una grossa ovació corona el discurs den Macià.

En Martí Julià proposà que's fes una subscripció voluntaria per Nadal pels soldats catalans que lluiten a la guerra.

Se recaudaren un centenar de pessetes.

L'acte se donà per acabat en mitg de molt entusiasme.

Lectures econòmiques

Fragment traduït del llibre
"Puertos y Zonas francas".

(De la Introduccio-Capitol «Las Zonas y los puertos españoles».)

Quan la llei s'hagi promulgat, els ports interessats podrán demanar pel mitjà de llurs representants les oportunes concessions. Per la meua part afirmo que la sollicitud que ja ha anticipat la ciutat de Tarragona en favor del seu port es tan justa i raonada, que forçosament haurà d'atendre's. Tarragona té un port inmillorable en situació i quin utilitat millora de dia en dia. Es un port de surtida i exportació de variats i rics productes agrícoles de aquella provincia, i en el pervindre serà el port natural de gran part de la provincia de Lleida, quina riquesa agrícola progressa d'un modo assombrós.

Fà temps vaig publicar un estudi sobre la necessitat d'establir en el moll de costa, de Tarragona, ajuntat amb les línies férrees, un dipòsit de comerç per a acumular *stocks* d'olis, ametlles, avellanes, vins, garrofes i altres productes que solliciten els mercats estrangers. Tarragona amb un dipòsit franc trovarà aliment copios de fruits de tot genre, i en son sí podrán realitzar-se *coupatges*, fabricació de conserves amb fruites dels rics camps de Tarragona i frèstegues hortos de Tortosa, i fer les manipulacions, canvis d'envàs, barreiges i selecció de classes, etc., etc.

* * *

Del capitol XVIII.—Orientacions.

A Espanya Barcelona, i també Tarragona i Valencia, han de tindre cada dia mes importancia en el Mediterrani, i per çò aspiren, no a rivalitzar amb Hamburg, sino a defendre's de la competencia que pugnin fer-li els ports com Génova i Marsella, un que té dipòsit franc i altre que aspira fa temps a tenir-lo.

Del port de Barcelona he dit anteriorment lo suficient i quelcom també en el pròleg sobre'l de Tarragona. He d'afegir que'l port de Tarragona té aigües tranquiles i ofereix totes les seguretats per a'ls navis de major calad; que compta amb espaiosos andens, grúes, tinglados, llumament el lèctric i aigua per al sumistre dels navis; que llur situació es envejable, junt a les línies férrees del Nort i Madrid, Zaragoza i Alacant, les que es comuniquen amb el port per vies que van a parar directament als andens de Llevant i Costa, i aviat se veurà completat amb la perllongació del moll transversal. Gracies a les obres de perllongació del moll de Llevant està resguardat dels temporals del Sür i de les crescudes que puga tenir el riu Francolí.

Té ademés el port de Tarragona amples molls, andens per atrac de costat dels navis i es el port de tota la provincia, amb una extensió de 6.940 kilòmetres quadrats i 224 kilòmetres de costa. La població en la provincia excedeix de 400.000 habitants.

Forma part del *hinterland* de Tarragona i ha de fomentar llur tràfec, el que el port se trobi enclavat en un centre de línies férrees de gran moviment, tals com la de la Companyia del Nort a Lleida, que passa per centres de producció i de comerç tant importants com Reus, Montblanch i Borges Blanques; la de Valencia, en quina línia es troba la ciutat de Tortosa, punt principal de la contratació del comerç d'oli; la de Barcelona, que té per *cruce* la estació de Sant Vicent de Caldelers, que enllassa amb les línies que van a Valls, Vendrell i Vilafranca del Penadés, grans centres agrícoles d'avellanes, ametlles i vins.

Els projectes que existeixen per a axjuntar mes encara la provincia de Tarragona amb la de Lleida per línies férrees de via estreta, son per al pervindre prenda segura de tràfec i moviment a favor del port de Tarragona.

Avenç gran ha donat el port de Tarragona en cinc anys, segons els datos publicats. En la exportació, en 1908 els vins tints, blancs i dolços fou de sols unes 23 mil tonelades; doncs bé: en 1912 havia quasi triplicat, passant a 61 mil; el oli d'oliva, en iguals anys, havia augmentat, i les tres mil tonelades de 1908 s'havien convertit en un avenç de més de 19 mil tonelades, havent quintuplicat. L'exportació d'avellanes ha augmentat en un 25 per 100 i les ametlles en més de 650 tonelades; en una paraula, quasi tots llurs productes d'exportació se van desenrotllant, figurant com nous el clorat sòdic en quantitat de més de 13 mil tonelades. El raim aixafat en 1912 s'exportà en quantitat superior a altres anys, passant de 252 tonelades en 1908 a 1.096 en 1912.

Si els dipòsits francs deuen crear-se amb preferencia en els ports que's distingeixin per llur caràcter d'exportadors, o allí ont siga major la exportació que la importació, es indubtable que'l port de Tarragona, en una o altra forma, deu fruir de franquicies o de instruments auxiliars per a desenrotllar més encara llur tràfec d'exportació.

Segons pregonen els datos estadístics, la importació vá ascendir en 1908 i 1912 respectivament a 84 mil i 87 mil tonelades; i la exportació alcançà en

1908, 31 mil tonelades i 108 mil en 1912, o siga mes del triple que durant els cinc anys anteriors, lo que dena un promedi de 15 mil tonelades d'augment cada any.

Tarragona està, doncs, destinada, donat el desenvolupament de llur producció agrícola, a ésser un excelent port d'exportació, i necessita urgentment instruments auxiliars econòmics i, sobre tot, de franquicies per a fer certes manipulacions i transformacions.

En 1909 vaig publicar un treball titulat «Conveniencia de establecer un depósito comercial y almacenes generales de depósito en Tarragona para favorecer el comercio y la agricultura». Aleshores ja digué que és complement d'un bon port tindre *docks* o magatzems generals junt a l'aigua i les vies férrees, i amb elles institucions econòmiques i mercantils que fomentin el moviment mundial i donguin facilitats a la venda dels productes, a la navegació i al comerç; en una paraula, que serveixin per a avalorar i movilitzar les mercaderies.

Fa temps que ving predicant que manca en el port de Tarragona el dipòsit comercial i uns magatzems general. Bé està que es realitzin obres de seguretats i comoditat, emprò deu procedir-se sens tardança a la construcció d'edificis adequats complementaris per a fomentar el tràfec.

En aquell ensemps (1909) vareig descriure totes les principals institucions auxiliars de un port, que son bases per a la expedició de resguards o *warrants* i necessaries per a fomentar la exportació i circulació dels productes. Noves corrents requereixen avui que no sols se doti al port de Tarragona de magatzems generals i dipòsit comercial, sinó que si s'aprova la llei de ports francs, pugui utilitzar el nou instrument econòmic en forma possible i apropiada.

Per la traducció,
J. G. P.

◆ ◆ ◆

El cas Talavera-ferrándiz

Un comentari, tot passant, a la «conversió del P. Ferrándiz i del senyor Talavera». Ignoro en absolut les condicions d'aquest. Sense ganes d'ofendre'l, és precis confessar que la seva conversió no té cap importancia. —Dic malament: si, en té una, i és que prova la poca escrupulositat amb que els partits republicans esculleixen els candidats a la representació del poble. —En quant a la re-conversió del P. Ferrándiz, traductor de Straus, no m'extranya enormement. El senyor Ferrándiz no ha deixat mai, del tot, d'ésser capellà...

Es incompatible el catolicisme amb la república? Amb la república, com a forma exterior de govern, no. Seria estúpido afirmar lo contrari. No parlem ja de les repúbliques antigues. Però fins en els temps moderns, hi ha hagut repúbliques a Sud-América, on el catolicisme més tirànic ha renovat l'exemple jesuític del Paraguai. La veritat és que, més que repúbliques, aquells régims eren tiranies militars. L'Ecuador de l'odiós García Moreno, fou consagrat oficialment al Cor de Jesús, mentres el territori es cobria de forques, com en els millors temps de la reacció fernandina espanyola.

La república no és incompatible amb la religió catòlica. Però «El lliberalisme és pecat». Totes les refutacions que la premsa hipòcritament anomenada lliberal ha intentat contra aqueix oferisme són d'una pobresa i d'una impotencia desconsoladores. Aquí està precisament el secret de la inferioritat radical en que's troben com a polemistes, els nostres liberals, respecte a la robusta afirmació catòlica. Els catòlics de combat coneixen perfectament la fe religiosa i la doctrina política que professen. Els liberals no coneixen ni l'una ni l'altra.

Els principis de la llibertat política, el concepte de la soberania com a emanada del poble, el dret a l'error, el respecte absolut a les manifestacions de la conciencia, l'autonomia de la premsa, etc., etc., tot això està condemnat expressament per la Seu pontificia, en funcions d'infalibilitat. No hi ha retirada possible, no hi ha possible conciliació, malgrat totes les argucies dogmàtiques. L'Esglesia futura

«Nerto», càntic dels càntics.—Volum XXI de les obres completes de Mossen Jacinto Verdaguer.

està encadenada a la passada Esglesia. Nosaltres, som el seu major enemic, i ella es el nostre més odiós adversari. No volguem ésser nosaltres els ergotistes ja que no poden ésser-ho ells!

Però, si de dret són avui inconciliables els termes Esglesia i República, entenent per República la veritable expressió del lliberalisme i de la democràcia de fet hi ha una majoria considerable de republicans qui en la vida pràctica els concilien. Políticament son anticatòlics, rèprobs excomunicats. Socialment se condueixen com a catòlics i per tal passen. Dieu-me: no hi ha una inconseqüència descomunal entre l'extranyesa produïda pel cas Talavera i l'indiferència habitual amb que veiem morir catòlicament a centenars de republicans? Afirmem aquesta veritat cruel: quasi tots els nostres republicans, en els moments solemniais de la vida, son... Talaveras! Per què censurem, doncs, al diputat qui honradament renuncia a l'acta perquè si no ho fés se trobaria en ridícol, i en canvi no cridem: *Estafal* contra els qui han conservat l'acta tota la vida per a entregar-la al capellà en el moment de la mort? Si ja és un tòpic entre nosaltres! Els republicans espanyols bategen els fills, els envien a col·legis de frares, solemnitzen les primeres comunions, moren amb els Sagraments! Abans, en temps de nostres pares, les llogies eren el jardí secret d'aquelles vides ingènues; eren la claror de les noves i vacilants religiositats; ara... els nostres prohoms sonriuen de aquells infantilismes, i fan anar els fills a les processons!

Per cada Pi i Margall, per cada Salmerón, per cada Giner de los Ríos, qui saben morir digna i religiosament, ¿quans Sunyols i Sols i Ortigas ens ofereixen un testimoni de contradicció suprema qui evidència que aquells homes no saberen ésser catòlics ni tampoc saberen ésser republicans?

Sí, sí, amics meus, ja que no goso anomenar-vos *correligionaris*. Poseu-vos la cendra al front. Tots vosaltres sou un poc... Talaveras!

* * *

Ah, la capital i formidable contradicció! Els catòlics dirán: els temps retornen. Les portes del temple recobren la vella virtut d'atracció. L'espiritualisme revé!

I bé, no! Tot lo contrari. Travessem un temps de fondíssim materialisme. Es per materialisme, i no per espiritualitat, que regressen aquells fills *pródigs*, aquelles *ovelles perdudes*. Quan un republicà, quan un incrèdul sent aqueix «buit de l'ànima» qui l'incita a acudir de bell nou a l'Esglesia, es que es incapaç de sentir com a «professió d'infinit» la seva idealitat. No ha sabut reduir a afirmació la negació provocada pel cultualisme dels altres; no ha sabut alçar una apel·lació a l'esperit contra la materialització de la fe catòlica. Es precis combatre l'Esglesia des de l'esperit i no des de la matèria, perquè precisament ella es culpable d'haver rebaixat a idolatria la gran i primitiva «inspiració». De cada dia més, per l'impuls mateix del progrés humà, l'home sent la necessitat d'omplir d'infinit l'ordre miserable del seu còs; i es per això que nosaltres ens hem apartat de l'Esglesia.—¿I vosaltres per això mateix voldríeu tornar-hi? Aneu-hi en bona hora, que saludarem amb goig la vostra fuga, perquè ella ens revela que no podíeu sentir el nostre ideal cívic, ja que no sabem elevar-nos a cap ideal de divinitat!

Recordo que una vegada, rebutjant amb cortès energia les pretensions d'un eslesiàstic, vaig haver de dir-li: «Tingui en compte que, quan parlo amb vos, el sacerdot soc jo!» No sé quina virtut hi hauria en les meves paraules; però lo cert es que aquell home va baixar el cap, enrogí i no trobà la resposta.

Catòlics: nosaltres us combatim amb un gran *Sí*, i no amb la feble estratègia d'un pobre *No* davant el vostre *Sí*. Nosaltres hem substituït amb un altre oli el del vostre baptisme. Os combatem en nom de la nostra *divinitat*; com els martres de les vostres llegendes davant els emissaris dels emperadors. Si hi ha en les nostres files alguns pobres senyors Talaveras, o alguns errabons PP. Ferrándiz, no os envejarem llur possessió, sinó que ens semblarà molt bé que's quedin entre vosaltres.

GABRIEL ALOMAR.

Ideari de la guerra

La raça

La raça! De tots els elements de la nacionalitat, aquest és sens dubte el més confús, el més obscur, el que més camí obre a les discussions i a les tesis contradictòries. En el terreny de la ciència antropològica la classificació de les races és un problema difícil, al qual han estat donades solucions múltiples, però cap plenament satisfactoria. I si el problema de la classificació de les races és difícil, molt més ho és el problema de l'atribució dels pobles als diferents termes de la classificació adoptada.

Aquesta confusió prové principalment de les barreges i creuaments de races que en el curs de l'història hi ha hagut. Els tipus racials purs apenes existeixen. I els tipus mixtes varien fins a l'infinit.

Per això els partidaris mes clarividents del principi nacionalista fugen del perill de pendre el mot raça en son sentit antropològic. Quan parlan de la raça d'un poble, no volen referir-se a la *raça antropològica*, sino a la *raça històrica*. Val a dir, però, que la raça històrica no és verament una raça. Es el tipus social que s'ha format damunt un determinat territori per una llarga successió de gèneres. La raça històrica conté elements ètnics de tota mena. Sovint un d'aquests elements ètnics predomina marcadament. Però els altres no deixen de tenir llur importància.

De passada farem aquí una interessant observació. Son molts els qui creuen que la raça mixta resultant de la barreja de races, conserva proporcionalment els caràcters de sos components. I no és així: la ciència ha assenyalat en el procés de les barreges de races, un curiós fenomen ètnic, que consisteix en el retorn dels tipus mixtes envers un dels tipus primitius. De manera que si d'una banda les barreges de pobles tendeixen a crear tipus ètnics cada vegada més complicats, d'un altra banda les races mixtes tendeixen a purificar-se, a unificar el seu tipus antropològic. En general, la primera tendència va dominant gradualment la segona.

Heus-aquí que el fenomen del retorn al tipus ètnic primitiu, estableix una diferència real entre la raça i la sang. Hi ha, per exemple, homes de raça eslava que no són de sang eslava, que duen la sang eslava en febre proporció. Procedeixen de gentes d'altres races, que a través de les gèneres successives han sofert la barreja de la raça dominant i després han anat adquirint els caràcters ètnics d'aquella. Això ve a ésser una mena d'empelt.

La conseqüència d'aquests fets amb relació al principi nacionalista, es que la raça antropològica té poc valor en la determinació de la nacionalitat. En efecte: d'una part, no es presenta quasi mai pura, ni molt menys, dins un poble; i d'altra part, la raça no es prova d'un determinat origen. Els caràcters antropològics poden procedir de *llevar* (diguem-ho d'aquesta manera) i poden procedir de *empelt*.

Si considerem que el principal argument dels alemanys per a declarar nacionalment seva l'Alsàcia està en l'afirmació de la comunitat de raça, hauríem de convenir que és ben fràgil la tesi ètnica que ells sostenen.

A. ROVIRA I VIRGILI.

◆ ◆ ◆

Llibres rebuts

Boletín Arqueológico, núm. 8.
—Mars-Juny de 1915.

El darrer número publicat del Botlletí Arqueològic, orgue de l'Arqueològica de Tarragona, és un dels mes interessants, com podrà veure's pel sumari que copiem:

«Notas inéditas del Monasterio de Poblet», per En Joan Poblet i Teixidó.—«Hallazgos arqueológicos» (acavament), per En Angel del Arco.—«Museos Diocesanos», continuació del dicurs pronunciat al inaugurar el de Tarragona, per l'Arquebisbe Dr. López Peláez.—«Crónica». —*Gravats*: Urna sepulcral de D. Joan de Morelló (1436) i una altre de D. Joan Ferrer de Busquets (1491) ambdues existents en la Iglesia de Santa Tecla la vella.

Aquest volum conté les traduccions de «Nato», càntic dels càntics treball esmerat com tot só que es traçat per la excelsa ploma del gran poeta de la terra.

En dit volum s'hi publica el Monument a Verdaguer erigit a Folgaroles.

NOVES

RENOVACIÓ ansia de tot cor a tots els seus llegidors, col·laboradors, amics i companys que les vinentes Pasqües sien de goig i alegria en sa llar; a la vegada que també els hi desitja un bon fi d'aquest any i que la entrada del nou, aixís com tot ell, els hi sigui de ventura general.

El Representant de «La Catalana», companyia de segurs contra incendis, ha tingut la atenció de fer-nos enviu de uns quants papers-secants anunciant sa representada. Agraïts.

En atent besa-la-mà, l'Alcalde, En Josep Prat, ens ha convidat per a assistir als actes que se celebraran demà, dia 26, al matí i a la tarda, amb motiu de inauguració del edifici Mercat Central.

Agraïm la deferència que ha tingut el senyor Prat amb nosaltres.

Degut a les actuals festes de Nadal, hem tingut de avençar un dia la sortida de aquest número.

Per a aquesta tarda, a les sis, està anunciada la inauguració, a la espaiosa sala del Centre Industrial, de una exposició de pintures del celebrat artista En Josep Sancho.

Dita exposició promet ésser forsa interessant, ja pel número de obres que en ella hi figuraran com per a coneixer el treball del mentat artista, de qui ne tenim bones impressions.

Desitjem que l'èxit mes falaguer coroni la tasca artística del senyor Sancho.

El Orfeo tarragoní està assajant una hermosa composició que's titula «Remordiment», lletra den Joan Ruiz i Porta i música del Mestre D. Enric Morera, escrita expressament per a ésser interpretada en el proper concert que'l Orfeo dedicarà als seus socis protectors.

El Mestre Morera assistirà a la estrena de la seva obra i el Orfeo dedicarà tota una part del programa de dit concert a composicions del mentat autor.

Tan aviat com estiguin adelantats els assajos de les quatre obres que se estrenaran, se ficarà definitivament la fetxa del concert, que serà probablement durant la primera quinzena de Gener.

Imprempta de Llorens i Cabré. — Fortuny, 4

Panificació

FORNS DE SANT ANTONI

Diariament, pa de primera

••• A domicili i al comptat

Rebolledo, 20, bis : : PORT

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissaria general
 de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADÁ**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapia i anàlisis micro químic d'orina i productes patològics.
 Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADÁ

*Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge
 de les Cases de Socors de Barcelona*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
 dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

**Podém demostrar
 que casa nostra
 es la mes barata en tot**

GILABERT GERMANS : Unió, 20

Galería Fotográfica d'Art

PERE PALLEJÁ — Unió, 18

PERE LLORET

CORREDOR REIAL DE COMERÇ

Apodaca, 9

Farmacia Central

Laboratori Químic Bacteriológic

Marti Güell

Rambla Sant Carles, 41 : : :
 : : : i Sant Fructuós, 5

JOAN ESBERT

FARMACÉUTIC

UNIÓ, 22

PERE SIMÓ ROMEU

ESPECIALISTA EN ENFERMETATS DE LA BOCA I DENTS

Curació de la carie dentaria i obturacions en plata, platino, marfil : Orificacions : Treball d'escola americana : Ponts, corones, pivots, dent espiga : Dents i dentadures de totes classes i preus : Cirurgia i tractament pràctic-modern per la curació de les enfermetats de la boca i extraccions.

CONSULTA tots els dies, de 9 del matí a les 4 de la tarda, menys els diumenges.

RAMBLA SANT JOAN, 53, PRAL.
 TARRAGONA

“ANUARIO COMERCIAL”

EDICIÓ DE 1916

INFORMACIÓ COMPLERTA DE TOT ESPANYA I POSSESSIONS

DOS VOLUMINOSOS LLIBRES

Solidament encuadernats

Demanat avans del 1.º de Gener.

Pessetes 15'00
 " 20'00

ANUNCIS A PREUS BARATÍSSIMS

AGENT A TARRAGONA: PERE OLIVELLA

MOSTELLE

(RAIMOST)

Suc de raims sense alcohol

The Grape Juice Co. L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més higiènic
 Un excelent refresc
 El millor aliment en les malalties i convalescència
 Se ven per tot arreu

IMPREMPTA

**Llorens
 i Cabré**

Fortuny, 4

TARRAGONA

Companya de segurs sobre la vida

La New-York, de New-York

Companya de segurs contra incendis

L'UNION, de Paris

Companya de segurs contra accidents

L'Assicuratrice Italiana, de Milán

Companya de Segurs marítims i terrestres

Centro Catalán de Aseguradores, de Barcelo a

LA LIGURIA, de Milán

SUBDIRECTOR A TARRAGONA:

Maciá Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

— DE —

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamanys : Escribanfes : Plumes Stilogràfiques : Pesa-carres : Copiadors, etc : Gran novetat en pitja papers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

MAGATZEM DE FERRETERIA

FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes - Objectes per a regalos
 Articles per a magatzems de vins i olis

Maciá Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9